

ויבינו במקרא – ראש השנה ~ האזינו שובה

קריאה ליום הראשון - וה' פקד את שרה, בראשית כא, א – עד סוף הפרק

כא, ז - ותאמר מי מלל לאברהם היגיקה בנים שרה פי-ילדתי בו לזקניו
יזהר לא לבלוע את הדלת שבילדתי. וכע"ז לקמן פס' כו בהגדתי.

כא, יג - וגם את-בן-האמה לגוי אשרימנו פי זרעה הוא

ידגיש הנו"ן שב'אשימנו' שברפה פ'א אשים אותנו. ותיבה זו חוזרת על עצמה לקמן פס' יח'.

כא, יז - וישמע א-להים את-קול הנער ויקרא מלאך א-לקים | אל-הגר מן-השמים ויאמר לה מה-לך הגר אל-תיראי וגו'
יבטא האל"ף שב'מלאך' שלא ישנה ל'מלך'. | יפריד מעט בין התיבות 'מה לך' שלא יובן ש'הגר מלך'... | יטעים התי"ו שב'תיראי' שהיא בחזיק מלא, וממילא יניע השוא שבר"ש, שלא ישנה ללשון 'ראיה'.

כא, כג - ועתה השבעה לי בא-להים הנה אם-תשקר לי ולניני ולנכדי פחסד אשר-עשיתי עמך תעשה עמדי וגו'
יפסיק מעט ב'בא-להים' כמשפט הפשטא, ובלא"ה יובן שישבע בנקרא - 'אלוהים הנה', והאמת שישבע באלוקים, 'הנה' -פה [ת"א].

ספר שני – קריאת המפטיר לשני הימים - במדבר כט, א - כט, ו

כט, ב - ועשיתם עלה לריח ניחח ליה-זה פר בן-בקר אחד איל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימים

יפסיק ב'שבעה' כמשפט הטרחא, דאל"ה יובן שרק הכבשים תמימים, והאמת ש'תמימים' מוסב גם על הפר והאיל, ולכן יש להפסיק כנ"ל.

כט, ד - ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת הכבשים

יבטא העי"ן שב'לשבעת' שלא ישנה ל'לשיבת' כאילו מחכים שהכבשים ישובו ואז יתנו את העישרון...

הפטרה ליום הראשון – ויהי איש אחד שמואל א, א – א, כב

א, א - ויהי איש אחד מן-הרמתים צופים מהר אפרים ושמלו אלקנה בן-ירחם בן-אליהוא בן-תחו בן-צוף אפרתי
יפסיק ב'צופים' יותר מב'הרמתים' כמשפט הטרחא, ש'הרמתים צופים' הוא שם המקום כמבואר ברש"י ובמצו"ד, ואם לא יפסיק יובן אחרת.

א, ב - ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים ולחנה אין ילדים

'חנה' בנו"ן דגושה, וברפה יתכן מקום לטעות שהוא הפועל 'חנה', ויראה ליזהר בזה בכל ההפטרה.

קריאה ליום השני – ויהי אחר הדברים האלה - בראשית כב, א עד סוף הפרשה

כב, א - ויהי אחר הדברים האלה והא-להים נסה את-אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני

יפסיק ב'אליו' כמשפט הזקף, שלולי זה יובן שאברהם הוא זה שאמר, והאמת שהיא שה' אמר 'אברהם', וזה יובן רק יפסיק כדון.

כב, ח - ויאמר אברהם א-להים יראה-לו השעה לעלה בני וילכו שניהם יחדו

יפסיק ב'לעלה' יותר מב'השה' כמשפט הטרחא, ואל"ה יובן שאברהם מגלה ליצחק 'לעלה בני', וזו לא היתה כוונת אברהם¹.

כב, יא - ויקרא אליו מלאך י-הנה מן-השמים ויאמר אברהם | אברהם ויאמר הנני

יפסיק ב'ויאמר' כמשפט הטרחא, שבלא"ה יובן שאברהם אמר, ואינו שה' אמר 'אברהם, אברהם', וכעין שהערנו לעיל בתחילת הקריאה.

¹ ואף שרש"י אכן פירש כך מ"מ ודאי שזה רק בדרך דרש אך לפשוטו של מקרא הוא לא גלה לו, וכדמוכח מהטעמים, וכן מוכח גם מתרגום המיוחס לרב"ע שהשמיט לגמרי את המילה 'בני', וודאי שפסוק הטעמים הוא לפי פשוטו של מקרא ולא לפי הדרש.

הפטרה ליום השני - מצא חן במדבר - ירמיה לא, א - לא, יט

לא, ט - שָׁמְעוּ דְבַר-יְהוָה גּוֹלָם וְהִגִּידוּ בְּאָזְנֵיהֶם מִמֶּרְחֶק וְאָמְרוּ מִזֶּרֶחַ יִשְׂרָאֵל יִקְבְּצֵנוּ וְשָׁמְרוּ כְּרַעַה עֲדָרוּ
'יקבצנו' הנו"ן בדגש, וברפה פ"י יקבץ אותנו. וכ"ה בסוף ההפטרה ב'אֶזְנֵינוּ וְאֶרְחֵנוּ'. | יבטא העי"ן של 'כרעה' שלא ישנה ל'רואה'.

לא, טו - פֶּה | אָמַר יְהוָה מִלְּנֹעֵי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינַיִךָ מִדְּמֵעָה כִּי לֹשׁ שָׁקַר לִפְעֻלְתֶּךָ נָאִם-יְהוָה וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב
יבטא העי"ן שב'מנעי' שלא יקרא 'מנל' ואז יובן 'מן קולך' וכמו בשופטים ה, יד עי"ש.

שבת שובה - האזינו

לב, א - הָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמַרְיִי כִּי

ישים לב שוא"ו של 'ותשמע' בשוא ולא בפתח כמו 'ואדברה', והוא שינוי משמעות מעתיד לעבר, וכ"ה לק' פס' ז ב'ויגדך' וב'ויאמרו'.

לב, ג - כִּי שָׁם יְהוָה אָקְרָא הֶבְרֹן גְּדֹל לֹא-לְהִינּוּ

'הב' במלרע ולא במלעיל ומ"מ אין בזה שינוי משמעות.

לב, ד - הַצֹּרֵחַ תָּמִים פָּעִלוּ כִּי כְלִדְרָכָיו מִשְׁפָּט אֵל אֲמוּנָה וְאִין טֹל צְדִיק וְיִשָּׁר הוּא

יפסיק ב'הצור' כמשפט הפשטא, דאל"ה יפסיק ב'תמים' ואז יובן שהצור תמים, ואי"ז כוונת המקרא כאן², אלא כוונתו, שפעלו תמים.

לב, ה - שַׁחַת לוֹ לֹא בָנִיו מוֹמִם דָּוַר עֲקָשׁ וּפְתֻלָּת

יפסיק ב'לא' יותר מבל'ו' שלא ישמע 'לא בניו מומם' כאילו לבניו אין מום, וכוונת הפס' להפך ופ"י 'לא שחת לו' כמבואר בת"א ורש"י.

לב, ח - בְּהִנְחַל עֲלֵיוֹן גּוֹלָם בְּהִפְרִיזוֹ בְּנֵי אָדָם יֵצֵב גְּבֻלַת עַמִּים לְמִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

יפסיק ב'הנחל' כמשפט הפשטא, דאל"ה יפסיק ב'עליון', ואז יובן בהנחל את העליון שבגוים, ופ"י בהנחל העליון [ה' ית'] את הגוים.

לב, יא - כְּנִשָּׁר יִעֲיִר קִצּוֹ עַל-גּוֹזְלָיו יִרְחַף יִפְרֹשׁ כַּנְּפָיו יִקְחֵהוּ וְשָׂאֵהוּ עַל-אֲבָרְתּוֹ

יבטא העי"ן שב'יעיר' שלא ישנה ל'יאיר'.

לב, יב - יְהוָה בָּדַד יִבְתָּנֵנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נֹכַר

'ינחנו' עם דגש בנון [השניה] וברפה פירושו ינחה אותנו וכאן פירושו ינחה אותו. | יבטא העי"ן שב'עמו' שלא ישנה ל'אמו'.

לב, י - יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֵהוּ יִלַּל יִשְׁמָךְ וְסִבְבֵּנָהוּ יִבְוַנְנֵהוּ וְיִצְרַנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָיו

יזהר לא לבלוע ה"ה הין של יסבבנהו יבננהו ויצרנהו, ולדוגמא אם יבלע ויקרא יִסְבְּבֵנוּ יובן יסובב אותנו.

ל, יד - תִּמְצָאת בְּקֶרֶךְ נֶחֱלֵב צֹאן עַם-תִּלְבַּב פְּרִים וְאִילִים בְּנֵי-בָשָׁן וְעֵתוּלִים עַם-תִּלְבַּב כְּלִיֹּת חֲטָה וְדָם-עֲנַב תִּשְׁתֶּה-תִּמְרָה

לא יבלע האל"ף שב'חמאת', שלא ישנה ל'חמת' - 'כעס'. | 'וחלב' הוא שוא ולא בשוא, ואין בזה שינוי משמעות. | יפסיק ב'ועתודים' יותר מכל ההפסקות שלפניו, שזקף מפסיק יותר מכל הטעמים מלבד אתנח, וכך יובן ש'חלב כליות חטה' היה עם הכל ולא רק עם האלים והעתודים.

לב, טו - וְיִשְׁמָן יִשְׁרוּן וְיִבְעֹט שְׁמֵנָהּ עֵבִיתָ כְּשֵׁיתָ וְיִטְשֵׁ אֶ-לוֹהַ עֲשֵׂהוּ וְיִנְבַּל צוֹר יִשְׁעָתוֹ

יבטא העי"ן שב'עבית', שבאל"ף פ"י תאוה³. | יפסיק מעט ב'ויטוש', שירגש חסרון ה'את', ואל"ה יובן שהא-לוה הוא הנוטש, וחמור מכך שע"י² יובן מההמשך ש'עשהו' הוא עושה ה'א-לוה' חלילה. כמו"כ יבטא הטי"ת, שבת"י פ"י 'ויטלטל' וכדלעיל כט, כז בת"א וברש"י.

לב, לה - לִי נֶקֶם וְשִׁלְמִים לְעַתַּת תְּמוּט רִגְלִים כִּי קָרוֹב יוֹם אֵיזֶם וְחָשׁ עֲתַת לְמוֹ

יבטא העי"ן שב'עת' שלא ישנה ל'את חפירה'. | תמוט' בטי"ת ולא בת"י³, והשינוי גדול.

² ואולי גם לא שייך לומר כן על הוי"ה ב"ה עצמו אלא רק על פעולתיו, וצ"ע.

³ ואף שהוא בבי"ת, וכמו 'לא אבה ה' השחיתך' בדברים י, ויעוד רבים.

מפטירין ~ שובה ישראל

הושע יד, ב עד סוף הספר ומוסיפים ג' פס' אחרונים של ספר מיכה, והאשכנזים מוסיפים מיואל ב, יא – ב, כז

הושע יד, ב - שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי כָשַׁלְתָּ בְעֹנֶיךָ
'שובה' מלעיל⁴.

הושע יד, ד - אֲשׁוּר | לֹא יוֹשִׁיעֵנוּ עַל-סוֹס לֹא נִרְפָּב וְלֹא-נֹאמַר עוֹד אֶל-לִהְיוֹנוּ לְמַעֲשֵׂה נַדְיָנוּ אֲשֶׁר-בָּךְ יִרְתָּם יְתוֹם

יפסיק ב'א-לוהינו' יותר מ'עוד' כמשפט הטרחה שמפסיקה יותר מתביר, שיובן שהטקסט שלא נאמר הוא רק תיבת 'אלוקינו' ולולי ההפסקה יובן שהטקסט שלא נאמר הוא 'אלוקינו למעשה דינו'.

הושע יד, ט - אֶפְרַיִם מֵה-לִי עוֹד לְעַצְבִּים אֲנִי עֲנִיתִי וְאֲשׁוּרְנוּ אֲנִי כְּבָרוּשׁ רַעְיוֹן מִמְּנֵי פְרִיזָה נִמְצָא

'אשורנו' עם דגש בנו"ן, שברפה פי' ראה אותנו וכאן פי' ראה אותו.

יואל ב, ו - מִפְּנֵי יַחֲלִילוּ עַמִּים כָּל-פְּנִים קִבְּצוּ פְּאֵרוֹר

יבטא החי"ת שביחילו, שהקוראה ככ"ף משנה את המשמעות לגמרי.

יואל ב, כא - אֶל-תִּירָאֵי אֲדָמָה גְּיִלִי וּשְׂמֹמְחֵי כִּי-הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת

'תיראי' התי"ו בהטעימה וכמ"ש לעיל בקה"ת ליום א' כא, יז. וממש כ"ה גם ב'תיראו' שבפס' הבא. | 'ושמחי' השי"ן בשוא נח והמ"ם בקמץ.

קריאת התורה למנחה של שבת

לג, ו - יְחִי רְאוּבֵן וְאֶל-יָמֹת וַיְחִי מִתְּיוֹ מִסְפָּר

'ימת' בחולם ולא בשורוק ומ"מ אין בזה שינוי משמעות. | הוי"ו שבויה' בחיריק ולא בפתח והיו"ד נעלמת, שהוא עתיד ולא עבר. | למבחינים בין שוא לצירי, המ"ם שב'מתיו' בשוא נע, שבצירה פי' הפך החי, ובשוא פירושו אנשים, וללא להבחין אם הם חיים או לא.

לג, ז - וְנָאֵת לַיהוָה נִיאֲמַר שְׁמַע יְהוָה קוֹל יְהוּדָה וְאֶל-עַמּוֹ תִּבְיָאֲנוּ יְדִילוּ רָב לֹו וְעֲזָר מִצְרַיִם תִּהְיֶה

ידגיש הנו"ן שב'תביאנו', שברפה פירושו תביא אותנו וכאן פירושו תביא אותו.

רמזים בטעמים

בראשית - כב, ז - הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאִמָּה הִשָּׂה לַעֲלֹה - 'ועצים' בזקף, נראה לרמז בזה, ששאלתו היתה גם על כמות העצים הגדולה ביחס להקטרת שה, שהרי בכדי לשרוף אדם בן 37 [רח"ל] נדרשים כמובן יותר עצים מאשר לשרפת שה קטן.

כב, ח - וַיֹּאמֶר אֲבְרָהָם אֶל-לְהָיִים יְרָאֵה-לֹו הִשָּׂה לַעֲלֹה בְּנֵי - מלבד הרמז שהובא כאן ברש"י, י"ל שאברהם אבינו רמז לו כאן עוד כמה רמזים שהוא עצמו יהיה הקרבן דרך הטעמים, א. שאמר שם א-לוקים שמורה על הדין בהרעמת שני גרישין להורות שתוקף הדין פה גדול ל"ע, על אף שבדר"כ בקרבנות לה' מוזכר רק שם הוי"ה [וכידוע מה שאמר ירמיה (ז, לא) 'ולא עלתה על לבי' על קרבנות אדם, שגם בעקדה לא התכון לזה ה' ית' מהתחלה]. ב. אמר 'השה' בתביר [שמורה על שבירה] להורות שזה לא בדיוק שה... ג. 'לעלה' בטרחה לרמוז שהרבה טרחה יש בעולה זו ביחס לשאר עולות... ד. 'בני' באתנח לרמז שיהיה 'נח', שנח בארמי הוא כינוי למיתה, כמו נח נפשיה.

⁴ ולכא' הוא שינוי משמעות שבמלעיל הוא מלשון 'להשיב' [שכן משפט כל התיבות ששורשם קצר כגון 'בוא וקום' וכד'] ובמלרע הוא מלשון 'לשובב' כלומר 'להרגיע' וכמו 'נפשי ישובב' ו'שובה ונחת'. והאיני הרה"ג אריאל רחמים שליט"א שיתכן שאין זה חשוב שינוי משמעות לעכב, שכן שייך שתהיה תיבת 'שובה' במלרע והוא כשבאה אחריה אות גרונית, וכמו שמצינו בתיבת 'עורה' בתהילים (נו, ט) עוֹרָה כְּבוֹלֵי עוֹרָה הַגְּבֹל וְכֹזֵר אֶעֱיֶרָה שָׁחַר, שאף שהראשונה במלעיל כמשפטה השניה במלרע מחמת האות גרונית שלאחריה, וכמו שמצינו אף בתיבת 'שובה' עצמה בבהעלתך (י, לו) - וַיִּנְחָזָה יֹאמֶר שׁוֹבָה יְהוָה-נְהַרְבֹּת אֲלַי יִשְׂרָאֵל בַּת"א תִּירַגְמוּ 'תוב' ואף שהוא מלרע, משום שהוא נסמך לשם הוי"ה ובקריאתו הוא פותח באות גרונית [ומ"מ רש"י וראב"ע שם פי' מלשון 'שובה ונחת', אך אי"ז מחמת ההטעמה], וא"כ אף שכאן אינו נסמך לאות גרונית, מ"מ מכיון שמצינו תיבה זו במלרע במשמעות של לשוב, כבר אינו חשוב שינוי משמעות לעכב, וצ"ע למעשה.